

ПЛАНУВАННЯ КОНСТРУКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗДО

Мельничук Ольга Володимирівна

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня

Сорочинська Оксана Андріївна

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Конструкторська діяльність дітей дошкільного віку сприяє розвитку творчого мислення, дрібної моторики, просторової уяви та естетичного смаку. Проте питання планування цієї діяльності потребує детального розгляду, оскільки від ефективного підходу до організації творчих занять залежить повноцінний розвиток дитини. Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення педагогічних умов, які сприятимуть творчій активності та особистісному розвитку дитини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зарубіжний досвід формування основ художньо–конструкторських умінь у дітей представлено у роботі С. Довбня. Дослідниця зазначає, що конструювання та творчість позитивно впливають на формування креативності та самостійності дитини. Так, згідно з роботами С. Довбні та Г. Шелепко, творча художньо–конструкторська діяльність дітей старшого дошкільного віку поєднує техніку з мистецтвом, перетворюючи різні матеріали у корисні та естетично значущі вироби для ігор та експериментування. І зокрема ці педагоги мистецтво ландшафтного дизайну розглядають як дієвий інструмент формування зазначених умінь [3]. І. Цюпак наголошує на тому, що дитячий дизайн включає конструювання як одну з форм художньо–декоративної діяльності, яка розвиває у дітей вміння фантазувати та творчо мислити [4]. Однак, недостатньо розкрито саме питання планування конструкторської діяльності в ЗДО, що підкреслює необхідність подальших наукових розвідок у цьому напрямі. А. Федорович підкреслює важливість послідовності організації навчання конструюванню, яке здійснюється на спеціально організованих заняттях та в процесі ігрової діяльності [5].

Метою цієї статті є обґрунтування методичних підходів до планування конструкторської діяльності дітей дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти та розробка рекомендацій щодо її організації в ЗДО з урахуванням останніх наукових досліджень та педагогічних практик.

Виклад основного матеріалу. Старший дошкільний вік (5–6 років) є сприятливим періодом для конструкторської діяльності дітей завдяки ряду фізичних, когнітивних і соціально–емоційних факторів. У цьому віці діти краще координують рухи рук і пальців, що дозволяє їм маніпулювати дрібними деталями та інструментами під час конструювання. Окрім того дошкільнята починають розуміти просторові відношення, що допомагає їм будувати об'єкти, орієнтуватися у формах і розмірах деталей. Також, зростають когнітивні навички, діти починають мислити логічно, створювати плани та проекти,

проявляти креативність у конструкторській діяльності. Конструювання задовольняє прагнення дітей створювати щось нове та бачити результати власної діяльності, що також сприяє розвитку комунікативних навичок, співпраці та вмінню домовлятися.

У науковій літературі існує декілька понять змістово схожих між собою, це художньо–конструктивна, художньо–конструкторська та конструкторська діяльність, аналіз яких наведено в таблиці.

Таблиця Порівняльний аналіз сутності базових понять: художньо-конструктивна діяльність, художньо-конструкторська діяльність, конструкторська діяльність дітей дошкільного віку

Поняття	Сутність	Характерні особливості	Приклади
Художньо–конструктивна діяльність	Діяльність, спрямована на створення художніх образів з використанням конструктивних матеріалів.	Поєднання художнього та конструктивного начал, розвиток творчого мислення, естетичного смаку.	Створення казкових будиночків з картону, виготовлення декоративних панно з природних матеріалів.
Художньо–конструкторська діяльність	Діяльність, спрямована на створення конструкцій, що мають художню цінність.	Розвиток конструкторських навичок, естетичного сприйняття, вміння планувати та реалізовувати творчі задуми.	Створення моделей архітектурних споруд з конструктора, виготовлення декоративних виробів з паперу та картону.
Конструкторська діяльність дітей дошкільного віку	Діяльність, спрямована на створення конструкцій з різних матеріалів.	Розвиток просторового мислення, логіки, дрібної моторики, вміння працювати за зразком та самостійно.	Складання вежі з кубиків, конструювання машинки з конструктора, створення будиночка з паличок, орігамі з паперу

Отже, конструкторська діяльність дітей дошкільного віку – це вид дитячої діяльності, спрямований на створення різноманітних конструкцій із різних матеріалів (будівельного матеріалу, конструкторів, паперу, природних матеріалів тощо). Ця діяльність сприяє розвитку у дітей просторового мислення, логіки, дрібної моторики, творчості, а також вміння працювати за зразком та самостійно.

Основні характеристики конструкторської діяльності є цілеспрямованість (діти ставлять перед собою мету – створити певну конструкцію); практична спрямованість (діяльність передбачає створення реальних об'єктів); творчість (діти можуть вносити свої ідеї та зміни в конструкцію); використання різних матеріалів для створення конструкцій.

Відповідно конструкторська діяльність має вагоме значення для розвитку дітей дошкільного віку: розвиток просторового мислення – діти вчаться орієнтуватися в просторі, розуміти взаємозв'язок між предметами; розвиток логічного мислення (формування навичок аналізувати, порівнювати, узагальнювати); розвиток дрібної моторики; розвиток творчості; формування вміння працювати за зразком, самостійно та ін.

Ефективність освітньої роботи в контексті конструкторської діяльності дітей дошкільного віку значною мірою залежить від низки організаційно–педагогічних умов. Зокрема, вікові та індивідуальні особливості дитини (важливо враховувати рівень розвитку моторики, уваги, мислення та уяви, наприклад, для молодших дошкільнят краще підходять прості конструктори, а старші можуть працювати зі складними наборами типу LEGO Technic); методика навчання (ефективними є ігрові методи, моделювання ситуацій, метод проблемного навчання, використання покрокових інструкцій і демонстрацій, що підвищує розуміння завдань); матеріально–технічне забезпечення – різноманітність конструкторів (пластикові, дерев'яні, магнітні) сприяє розвитку різних навичок; наявність спеціально обладнаного середовища, де діти можуть вільно будувати та експериментувати; роль педагога та дорослих – педагог має бути фасилітатором, підказувати ідеї, але не виконувати роботу за дітей, заохочення самостійності та підтримка ініціативи та ін.

Окремим аспектом є планування конструкторської діяльності, яке передбачає підготовку педагогом комплексу заходів, які сприятимуть залученню дітей до творчої діяльності. Зокрема, це включає розробку тематичних занять, підбір матеріалів та інструментів, організацію творчого простору. Ефективним підходом до планування є використання проєктної діяльності, де діти мають можливість самостійно обирати матеріали та методи для створення власних робіт. Це сприяє розвитку ініціативності та відповідальності.

Планування конструкторської діяльності дітей старшого дошкільного віку має бути регулярним і враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей. Зокрема її планують 1–2 рази на тиждень у формі організованих занять із конкретною метою та завданнями, а також щоденна можливість вільного конструювання в ігровому середовищі або в «конструкторському куточку». Оптимальний час для занять: ранкові години, коли діти зазвичай сповнені енергії та готові до активної діяльності; після прогулянки (після фізичної активності діти часто налаштовані на більш спокійну діяльність, таку як конструювання); вільний час у другій половині дня. Загалом заняття з конструювання можна поділити на тематичні заняття (наприклад, «Побудуємо місто», так і вільні ігри для розвитку уяви), комбінування із заняттями з математики, природознавства чи мовлення, де конструювання може бути інтегрованим методом навчання.

Висновки. Отже, планування конструкторської діяльності в ЗДО має базуватися на врахуванні вікових та індивідуальних особливостей дітей, створенні умов для творчої самореалізації та розвитку креативності. Метод проєктної діяльності є перспективним у цьому контексті, оскільки дозволяє

реалізовувати індивідуальний підхід та сприяє розвитку соціальних і когнітивних навичок дошкільників.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: Т.О. Піроженко, член–кореспондент НАПН України, проф, д–р псих. наук; Авт. кол–в: Н. Гавриш, Брежнєва, О. Беленька, та ін. К.: Видавництво, 2021. 37 с.
2. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І. Білан; за заг.ред. О.В. Низковської. ТОВ «Мандрівець». 2017. 256 с.
3. Довбня С., Шелепко Г. Мистецтво ландшафтного дизайну як інструмент формування основ художньо–конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку. Режим доступу: <https://surl.li/utzfzt>
4. Цюпак, І.М. Конструювання як складова дитячого дизайну [Текст] / І.М.Цюпак // Базова програма «Я у світі»: методичні рекомендації для вихователів ДНЗ / упоряд. О.Б. Полєвікова. Х.: Вид. група «Основа», 2010. 335 [2]с. (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»). 252–258.
5. Федорович А. В. Формування навичок художнього конструювання в дітей дошкільного віку. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 79 том 2'2021. Режим доступу: <https://surl.li/mjqgaf>